

РЕШЕНИЕ

№ 188

гр. Сандански, 07.07.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – САНДАНСКИ, IV ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в
публично заседание на четиринадесети юни през две хиляди двадесет и трета
година в следния състав:

Председател: Катя Сукалинска

при участието на секретаря Надежда Ж. Малинова Смиленска
като разгледа докладваното от Катя Сукалинска Гражданско дело №
20231250100246 по описа за 2023 година

Производството по настоящото гр.д.№***/2023г. по описа на Районен съд-
Сандански е образувано по искове с правно основание чл.26, ал.1, пр.1, пр.2 и
пр.3 от ЗЗД и чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД, предявени от Н. К. П., ЕГН *****,
гр.С***, кв.С***, бл.**, ет.*, ап.*, против „Неткредит“ ООД, ЕИК 201253421,
седалище и адрес на управление гр.София, ул.“Лъчезар Станчев“ №3, ет.10,
представявано от Ирина Недкова Христова-Станкова – управител.

В исковата молба се твърди, че по реда на ЗПФУР между Н. К. П. в
качеството ѝ на кредитополучател и „Неткредит“ ООД в качеството на
кредитор е сключен Договор за потребителски кредит №*****8., по силата
на който на ищцата е отпуснат кредит в размер на 1000 лв. за срок от 12
месеца, платим на 12 месечни вноски, всяка в размер на 103 лв., при общо
дължима сума 1236 лв., ГЛП 41.05%, ГПР 49.72%. Съгласно чл.4.3. от
договора кредитополучателят се задължава в срок до края на деня, следващ
деня на сключване на договора за кредит, да обезпечи заема с банкова
гаранция или гаранция, издадена от небанкова финансова институция, която
трябва да бъде за сума в размер на 1236 лв. и със срок на валидност
26.11.2023г. В чл.6, ал.1 е предвидено, че ако кредитополучателят не
предостави посоченото в чл.4, ал.3 от договора обезпечение в съответния
срок, дължи неустойка в размер на 1080 лв., платима на 12 вноски, всяка в
размер на 90 лв. По този начин месечната вноска по кредита възлизала на 193
лв., а общата сума по кредита – на 2 316 лв.

Твърди се, че общо платената от ищцата сума по процесния договор за
кредит е в размер на 1 358.68 лв., както следва – по „изипей“ била заплатила
първите две погасителни вноски в общ размер на 386 лв. /2 вноски по 180 лв./,
на 22.02.2023г. предсрочно погасила кредита, заплащайки 969 лв., а на

23.02.2023г. доплатила 3.68 лв. за пълно издължаване на кредита.

Твърди се, че общо платената сума за неустойка е в размер на 258 лв., представляваща дължима неустойка до предсрочното погасяване на кредита, дължима за периода от 25.12.2022г. до 22.02.2023г. по погасителен план, като посочената сума е заплатена от ищцата в периода от 14.12.2022г. до 22.02.2023г.

Твърди се, че уговорената неустойка противоречи на императивни правни норми на ЗПК, поради което е нищожна.

Сочи се, че клаузата за неустойка противоречи на чл.71 от ЗЗД, която разпоредба урежда последиците при непредставяне на обезпечение. Нарушен бил чл.11, ал.1, т.9 и т.10 от ЗПК, тъй като договорената при тези условия неустойка, представляваща допълнителна облага-печалба за кредитора, не била включена в ГЛП и ГПР. При включването ѝ в ГПР, размерът му се увеличавал многократно, което нарушавало разпоредбата на чл.19, ал.4 от ГПК. Ето защо, така предвидената клауза в договора очевидно имала за цел заобикаляне на чл.19, ал.4 от ЗПК, поради което на основание чл.21, ал.1 от ЗПК била нищожна.

На второ място се твърди, че неустоечната клауза е нищожна поради противоречие с добрите нрави. Уговорената неустойка излизала извън присъщите ѝ обезщетителна, обезпечителна и санкционна функция. Бил нарушен принципът на справедливост и еквивалентност на насрещните престации. Процесната неустойка била предвидена за неизпълнено условие за отпускане на кредита, а не на същинското задължение по договора за връщане на заетата сума. В договора не били предвидени никакви правила, от които да става ясно какви вреди ще се компенсират с неустойката, още повече че всички преки и косвени разходи, възникнали от неизпълнението на задълженията на страните по договора, се покривали от ГПР. Настоява се, че задължението за предоставяне на гаранция било неизпълнимо предвид поставените ограничения и кратния срок за изпълнение. С уговарянето на тази неустойка заемотателят целял единствено да се обогати неоснователно, осигурявайки си допълнителна печалба чрез скрито оскъпяване на кредита.

Твърди се, че неустоечната клауза е нищожна поради неравноправния ѝ характер по смисъла на чл.146, ал.1 от ЗЗП – със същата се прехвърлял риска от изпълнението на задължението на кредитора за извършване на обективна, добросъвестна и отговорна оценка на кредитоспособността на потребителя; не отговаряла на изискването за добросъвестност и водила до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя, тъй като изпълнението на задълженията на кредитора е поставено в зависимост от условия, чието изпълнение зависи от неговата воля.

Предвид гореизложеното, до съда е отправено искане да обяви нищожността на неустоечната клауза на чл.6, ал.1 от Договор за потребителски кредит №*****. поради противоречие със закона, заобикаляне на закона и добрите нрави, както и да осъди ответника да заплати на ищцата сумата в размер на 258 лв., представляваща недължимо платена сума за неустойка по чл.6, ал.1 от Договор за потребителски кредит №****., ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба до окончателното плащане. Претендират се и сторените разноски в производството.

На основание чл.131 от ГПК на ответника „Неткредит“ ООД е изпратено копие от исковата молба и от приложенията към нея, които са му връчени на 29.03.2023г. В законоустановения 1-месечен срок, същият е подал в съда писмен отговор на исковата молба.

В отговора на исковата молба ответното дружество „Неткредит“ ООД оспорва предявените искове като недопустими и неоснователни.

Ответникът признава, че с ищцата по делото са сключили Договор за потребителски кредит №***** по силата на който на кредитополучателя е отпуснат кредит в размер на 1000 лв., и че в тежест на ищцата е възникнало задължение за плащане на неустойка поради непредставяне на обезпечение в срок. Признава, че целият кредит е погасен от кредитополучателя, както и че последният е заплатил сумата от 258 лв. за погасяване на задължението за неустойка по кредита.

Ответникът твърди, че кредитополучателят е разполагал с възможността да вземе информирано решение дали да предостави обезпечение, какъв вид обезпечение да предостави и дали да сключи договор за кредит при предложените условия, изрично описани в част II, т.8 и част III, т.4.3 от Стандартния европейски формуляр. Сочи се, че ищцата е разполагала с 30-дневен гратисен период, през който не са били начислявани лихви и неустойки, поради което неоснователно било твърдението, че срокът за предоставяне на обезпечение бил неизпълним.

В съдебно заседание ищцата не се явява и не изпраща представител. Преди съдебното заседание чрез упълномощен адвокат представя писмено становище по съществото на делото. Претендира сторените в производството разноски по представен списък по чл.80 от ГПК.

Ответното дружество не изпраща свой представител в съдебно заседание. В писмено становище пледира за отхвърляне на исковите претенции като неоснователни. Моли за присъждане на разноски за юрисконсултско възнаграждение и прави възражение за прекомерност на претендирания от насрещната страна адвокатски хонорар.

Въз основа на събраните по делото доказателства, преценени поотделно и в тяхната съвкупност, съдът приема за установена следната фактическа обстановка:

На 24.11.2022г. между „Неткредит“ ООД като кредитор и Н. К. П. като кредитополучател е сключен Договор за потребителски кредит №***** при следните параметри на отпуснатия заем съгласно чл.11: размер на отпуснатия заем – 1 000 лв.; лихвен процент по кредита – 41.05%; ГПР – 49.72%; брой погасителни вноски – 12 месечни вноски, с падеж на 25-то число, при първа погасителна вноска 25.12.2022г. и последна погасителна вноска 25.11.2023г.; обща дължима сума по кредита – 1 236 лв., при дължима договорна лихва в размер общо на 236 лв. за срока на договора; размер на месечната вноска – 103 лв.

Съгласно чл.4, ал.3 от Договора в срок до края на следващия ден от сключване на договора, кредитополучателят е длъжен да предостави на кредитора гаранция по кредита, съгласно реда и условията, предвидени в Общите условия по договора. Банковата гаранция или гаранцията, издадена от небанкова финансова институция, трябва да бъде за сума в размер на 1 236 лв. със срок на валидност до 26.11.2023г. По силата на чл.6, ал.1 в случай, че кредитополучателят не представи на кредитора гаранция по кредита по чл.4,

ал.3 от договора в установения срок и съгласно реда и условията, предвидени в общите условия по договора, дължи на кредитора неустойка в размер на 1080 лв. Неустойката се начислява на месец, считано от изтичането на срока по чл.4, ал.3 и се заплаща заедно със следващата погасителна вноска по кредита съобразно уговорения погасителен план /чл.6, ал.2 и ал.5/. Така дължимата вноска за неустойка е по 90 лв. месечно на 12 месечни вноски, или общо дължима месечна вноска по кредита в размер на 193 лв.

Страните не спорят, че на основание горецитираните разпоредби, на кредитополучателя Н. К. П. е начислена неустойка по чл.6 от Договора, заради непредставяне на гаранция по кредита съобразно уговорените условия и срокове. Страните не спорят и че платената от ищцата сума по процесния договор за кредит е в общ размер на 1 358.68 лв., с което кредитът е изцяло погасен. Представени са писмени доказателства, от които се установява, че на 14.12.2022г. ищцата е заплатила по изипей 105 лв., на 06.01.2023г. – 95 лв., на 07.02.2023г. – 186 лв., на 22.02.2023г. – 969 лв., на 23.02.2023г. – 3.68 лв. По делото е прието за безспорно и ненуждаещо от доказване обстоятелството, че от общо платената от ищцата сума от 1 358.68 лв., платената сума за дължима по договора неустойка възлиза на 258 лв.

При така установената фактическа обстановка, съдът прави следните правни изводи:

Предявени са обективно съединени искове за прогласяване нищожността на клаузата на чл.6, ал.1 от Договор за потребителски кредит №*****, предвиждаща заплащането на неустойка в размер на 1080 лв. в случай на непредставяне на обезпечение, като противоречаща на закона /на ЗЗП, ЗПК и ЗЗД/, евентуално заобикаляща закона /ЗПК/, евентуално накърняваща добрите нрави, с правно основание чл.26, ал.1, пр.1, пр.2 и пр.3 от ЗЗД във вр. с чл.21, ал.1 от ЗПК във вр. с чл.11, ал.1, т.9 т.10 от ЗПК във вр. с чл.146 от ЗЗП във вр. с чл.71 от ЗЗД във вр. с чл.19, ал.4 от ЗПК. Предявеният иск за прогласяване нищожността на клаузата за неустойка е съединен в условията на обективно кумулативно съединяване с осъдителен иск по чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД за заплащане на сумата от 258 лв., представляваща платена без основание сума по нищожната договорна клауза за неустойка за периода от 14.12.2022г. до 22.02.2023г., ведно със законната лихва върху нея, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане.

По отношение на иска за прогласяване на нищожността на клаузата на чл.6, ал.1 от договора:

В исковата молба ищцата претендира прогласяване на нищожност на клаузата на чл.6, ал.1 от Договора за кредит на три основания – противоречие със закона, заобикаляне на закона и накърняване на добрите нрави. В съдебната практика се приема, че когато искът е за прогласяване недействителност на сделка и в исковата молба са заявени повече от едно от законовите основания за недействителност, съдът е длъжен да приеме, че е сезиран с множество обективно съединени искове. Независимо от поредността и съотношението, посочени от ищеца, исковете се считат предявени в условията на евентуалност и съдът е длъжен да ги разгледа в поредността, произтичаща от естеството на въведеното основание – от най-тежкото към най-лекото, както и според това дали въведените основания са специални /предвидени в специален закон/ или общи /предвидени в чл.26 от ЗЗД/. Ако сделката е недействителна на едно основание, предвидено в закона,

е безпредметно прогласяването на нейната недействителност на друго основание /Решение №198/10.08.2015г. по гр.д.№5252/2014г. на ВКС; Решение №199/12.07.2016г. по гр.д.№583/2016г. на ВКС, IV г.о.; Решение №40/07.04.2020г. по гр.д.№2383/2019г. на ВКС, IV г.о. и др./.

Принципно атакуваната сделка може да страда от различни пороци, всеки от които да е основание за обявяване на нищожността, но правният резултат, който ще се постигне с уважаването на иска на едно от въведените основания, изключва интереса от обявяване на нищожност на някое от другите въведени основания.

Съобразно гореизложеното, съдът следва да се произнесе по предявения иск за нищожност поради противоречие със закона.

Едно от основанията за нищожност, поддържани в исковата молба, е нищожност поради противоречие със Закона за защита на потребителите и в частност с разпоредбата на чл.146 във вр. с чл.143 от ЗЗП, която предвижда нищожност на неравноправни клаузи в договор, сключен с потребител.

Съгласно легалното определение на пар.13, т.1 от ДР на ЗЗП потребител е всяко физическо лице, което придобива стоки или ползва услуги, които не са предназначени за извършване на търговска или професионална дейност, и всяко физическо лице, което като страна по договор по този закон действа извън рамките на своята търговска или професионална дейност.

В конкретния случай сключеният между страните договор за потребителски кредит представлява договор, сключен с потребител по смисъла на горесцитираната разпоредба. Съгласно чл.146, ал.1 от ЗЗП неравноправните клаузи в договорите, сключени с потребител, са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално. Неравноправна клауза в договор, сключен с потребител, е уговорка във вреда на потребителя, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя /чл.143, ал.1 от ЗЗП/.

Според настоящия съдебен състав клаузата на чл.6, ал.1 от процесния Договор за потребителски кредит №*****г., предвиждаща задължение за кредитополучателя да плати неустойка в размер на 1080 лв. поради непредставяне в срок до края на следващия работен ден на предвиденото в чл.4, ал.3 обезпечение – банкова гаранция или гаранция, издадена от небанкова финансова институция за сума в размер на 1 236 лв. и срок на валидност до 26.11.2023г., е неравноправна клауза по смисъла на чл.143, ал.1 от ЗЗП, поради което е и нищожна на основание чл.146, ал.1 от ЗЗП, доколкото не се доказва клаузата да е индивидуално уговорена. Съображенията за това са следните:

Съгласно разпоредбата на чл.16 от ЗПК преди сключване на договора за кредит кредиторът има задължение за оцени кредитоспособността на потребителя въз основа на достатъчно информация, в т. ч. информация, получена от потребителя, и ако е необходимо, след като извърши справка в Централния кредитен регистър или в друга база данни, използвана в Република България за оценка на кредитоспособността на потребителите. Процесната неустоечна клауза прехвърля риска от неизпълнение на задължението на финансовата институция за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник. При извършена предварителна оценка от кредитора, че е нужно обезпечение, той не би

трябвало да отпусна кредита, преди да се предостави обезпечение /чл.18 от ЗПК/. Недобросъвестно е поведението на кредитора, с което черпи права за себе си от неизпълнение на собственото си задължение да направи предварителна оценка, с оглед недопускане на необосновано кредитиране на неплатежоспособно лице.

Отделно от това, с тази неустойка се търси обезщетение за вредите от това, че вземането може да не бъде събрано от длъжника. Тези вреди обаче по силата на чл.33, ал.1 от ЗПК се обезпечават с начисляването на законна лихва за забава. Чрез кумулирането и на неустойка се цели неоснователното обогатяване на кредитора, тъй като е видно, че посочената клауза позволява същият да получи сигурно завишено плащане и то в размер равен на почти 100% от сумата по кредита, като това оскъпяване не е било надлежно обявено на потребителя чрез включването му в ГПР, който би надвишил допустимия от закона праг по чл.19, ал.4 от ЗПК.

На следващо място, предвиденото в чл.4, ал.3 задължение е трудно изпълнимо. Не може да се очаква, че до края на следващия ден от сключването на договора кредитополучателят ще може да предостави банкова гаранция, равняваща се на сбора от заемната сума и възнаградителната лихва за целия период на договора. Начина, по който са поставени условията на чл.4, ал.3, навежда на извод за намерение за затрудняване на кредитополучателя да изпълни задължението, като целта не е да се обезпечи кредита, а да се начисли неустойка като допълнителна облага за кредитора наред с дължимата възнаградителна лихва.

Предвид изложеното, посочената клауза в договора следва да се окачестви като неравноправна по смисъла на чл.143, ал.1 и чл.143, ал.2, т.5 и т.19 от ЗЗП и като нелоялна и заблуждаваща търговска практика – уговорката е във вреда на потребителя, тъй като не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца и потребителя, който е поставен в неравностойно положение спрямо кредитора, поради задължението му да заплати необосновано висока неустойка и поради невъзможността да прецени икономическите последици от договора, при който на практика кредитът му се оскъпява многократно.

Както вече беше посочено, ако сделката е недействителна на едно основание, предвидено в закона, е безпредметно прогласяването на нейната недействителност на друго основание. Поради това съдът не разглежда останалите наведени от ищцата основания за нищожност на процесната договорна клауза.

По иска с правно основание чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД:

Предявеният иск е основателен.

По делото е прието за безспорно и ненуждаещо се от доказване, че ищцата е заплатила на ответника сумата от 258 лв. за начислена неустойка по чл.6, ал.1 от договора. Установи се, че процесната неустоечна клауза е недействителна, поради което не е породила задължение кредитополучателя. Ето защо, платената сума по недействителната клауза за неустойка е дадена при начална липса на основание за плащането, поради което е недължимо платена и подлежи на връщане на основание чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба до окончателното погасяване.

По разноските:

На основание чл.78, ал.1 от ГПК ищцата има право да ѝ бъдат заплатени сторените по делото разноски за платена държавна такса в размер на 100 лв. и адвокатско възнаграждение в размер общо на 700 лв. /по 350 лв. за всеки от кумулативно предявените искиове/, съгласно представения договор за правна защита и съдействие. Възражението на ответната страна по чл.78, ал.5 от ГПК е неоснователно, тъй като договореното и изплатено възнаграждение, дължимо за всеки от предявените искиове по чл.26 и чл.55 от ЗЗД, съгласно чл.2, ал.5 от Наредба №1/2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения /изм.ДВ бр.88/04.11.2022г./ е под минималния размер от 408 лв. за иска по чл.26 от ЗЗД /чл.7, ал.1, т.2 от Наредбата/ и под минималния размер от 400 лв. за иска по чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД /чл.7, ал.1, т.1 от Наредбата/.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА за нищожна на основание чл.26, ал.1, пр.1 от ЗЗД във вр. с чл.146, ал.1 във вр. с чл.143 от ЗЗП като неравноправна клаузата на чл.6, ал.1 от Договор за потребителски кредит №*****, сключен между Н. К. П., ЕГН *****, гр.С****, кв.С***, бл.***, ет.*, ап.2, като кредитополучател, и „Неткредит“ ООД, ЕИК 201253421, седалище и адрес на управление гр.София, ул.“Лъчезар Станчев“ №3, ет.10, представлявано от Ирина Недкова Христова-Станкова – управител, като кредитор, която клауза предвижда заплащането на неустойка при непредставяне на обезпечение.

ОСЪЖДА, на основание чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД, „Неткредит“ ООД, ЕИК 201253421, седалище и адрес на управление гр.София, ул.“Лъчезар Станчев“ №3, ет.10, представлявано от Ирина Недкова Христова-Станкова – управител, да заплати на Н. К. П., ЕГН *****, гр.С****, кв.С***, бл.***, ет.*, ап.*, сумата от 258 лв. /двеста петдесет и осем лева/, представляваща недължимо платена сума за неустойка по чл.6, ал.1 от Договор за потребителски кредит №*****, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба – 28.02.2023г. до окончателното плащане.

ОСЪЖДА, на основание чл.78, ал.1 от ГПК, „Неткредит“ ООД, ЕИК 201253421, седалище и адрес на управление гр.София, ул.“Лъчезар Станчев“ №3, ет.10, представлявано от Ирина Недкова Христова-Станкова – управител, да заплати на Н. К. П., ЕГН *****, гр.С****, кв.С***, бл.***, ет.*, ап.*, сумата от 800 лв. /осемстотин лева/, представляваща направени по делото разноски за платена държавна такса и адвокатско възнаграждение.

Решението подлежи на обжалване с въззивна жалба пред Окръжен съд-Благоевград в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Сандански: _____